

עינוניים בישראל

THE COMMITTEE
AGAINST TORTURE
לגד
اللجنة لمناهضة التعذيب



תמונת מצב
2024-2025

התדרדרות חסרת תקדים:

עינוניים שיטתיים ועשרות מקרי מוות במשמורת מאז ה-7 באוקטובר

הרשמיים של הסנגוריה הציבורית. ישראל גם ניתקה את האסירים מהעולם, קטינים כבגירים: נאסר עליהם קשר עם המשפחה, נאסרו ביקורי הצלב האדום, ונמנעה גישתם לייצוג ולהליך משפטי במשך חודשים.

מהעדויות עולה שגרה של אלימות, השפלה ואיזוק ממושך ומכאיב (עד קטיעות גפיים), שימוש בנשק קר ופגיעה מינית. זוהי מערכת קטלנית: לפי מחקר נציבות האו"ם לזכויות האדם, מאז תחילת המלחמה מתו במשמורת ישראל לפחות 94 עצורים פלסטינים. גם הרשויות הישראליות מוסרות על עשרות מקרי מוות במעצר, שהתרחשו בלפחות שבעה מתקני כליאה שונים.

לאחר פשעי המלחמה שביצע חמאס ב-7 באוקטובר 2023 פתחה ישראל במלחמה רחבה, שבמהלכה נעצרו עשרות אלפי פלסטינים מעזה ומהגדה המערבית. נכון לסוף אוקטובר 2025, החזיקה ישראל בכ-9,300 אסירים כאלה, בהם כ-1,000 תושבי רצועת עזה, מכוח חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים (חוק הלב"חים).

המעצרים ההמוניים, לצד מדיניות של נקמה וענישה, הובילו לצפיפות קשה בבתי הסוהר ולתנאי רעב, הזנחה רפואית ותברואה ירודה – העולים כדי עינוניים. כך מעידים מאות תצהירים ותלונות שנאספו בידי הוועד נגד עינוניים וארגונים נוספים, וכן הביקורים

פי 2 תלונות

על עינוניים בשב"כ

94 מקרי מוות

של עצורים במשמורת צה"ל, שב"ס ושב"כ

מה אומר החוק?

המשפט הבינלאומי מגדיר עינוניים כגרימה מכוונת של כאב וסבל פיזי או נפשי חמורים, על ידי נציג המדינה, ממניעים של הוצאת מידע, ענישה, הפחדה או ממניעים גזעניים כלשהם. עינוניים וצורות אחרות של יחס אכזרי, בלתי אנושי או משפיל אסורים בהחלט, בכל זמן ובכל מצב, גם בחוק הבינלאומי וגם במשפט הישראלי. עם זאת, ישראל טרם חוקקה חוק מפורש נגד עינוניים, על אף שהתחייבה לכך. הדין הישראלי כולל את "הגנת הצורך", שמכוחה עינוניים מאושרים בדיעבד בטענה לצורך מיידי להשגת מידע. מאז ה-7 באוקטובר תיקנה ישראל את חוק הלב"חים באופן שמבודד את העצורים מהעולם החיצון, ומגביר את חשיפתם לאלימות ועינוניים.

המקרה של ג. מ.

ג. מ. נעצר על ידי הצבא הישראלי בח'אן יונס, בפברואר 2024. הוא נאזק ברגליו ובידיו באופן מכאיב, ועיניו כוסו. הוא נלקח למתחם בעיר והותקף יחד עם עצורים אחרים על-ידי חיילים בבעיטות ובאגרופים, וכיבו סגירות על גופו. משם, נלקח למחנה הצבאי שדה-תימן, בו הוחזק למשך 45 יום, רוב הזמן בכריעה או על הרצפה בראש מורכן, כשידיו אזוקות לאחור, רגליו אזוקות ועיניו מכוסות – למרות שברגליו מושתלות פלטינות, ונגרם לו סבל רב. השימוש בשירותים הוגבל לפעם ביום, ובמקלחת – לדקות ספורות בשבוע. בתקופה זו נחקר על ידי חיילים ארבע פעמים, משך ימים ארוכים, באלימות שכללה איומים ברצח וקטיעת איברים, דריכות ומכות, ואונס באמצעות החדרת מקל לפי-הטבעת שלו. בנוסף, נכלא למשך ימים ב"חדר דיסקו", בו מושמעת מוזיקה רועשת 24 שעות ביממה.

בחודש מרץ 2024 הועבר ג. מ. למחנה הצבאי עופר, בו נכלא ל-71 יום, שבמהלכם הוכה בעינו על-ידי חייל, וראייתו נפגעה. בעת החזרתו לשדה-תימן, הוכה בראשו והתעלף. כשהתעורר, נלקח לעוד חקירה ארוכה. ביוני 2024 הועבר לכלא קציעות, שם חי בתנאי היגיינה גרועים, עם מזון דל ובתוכו חרקים, בלא טיפול רפואי ובניתוק מהעולם שבחוץ. ג.מ. שוחרר והוחזר לעזה כחלק מההסכם לסיום המלחמה. במשך כל תקופת כליאתו, הוגדר "לוחם בלתי חוקי", וככזה הוחזק במעצר מינהלי, בלי כל ראיות או אישומים כנגדו.

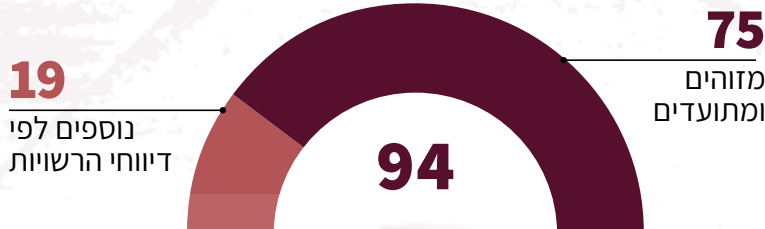
מערכת של חסינות בפועל

התעללות בכלואים הסתכמו בהרשעה ידועה אחת, בצבא, עם גזר דין של 7 חודשי מאסר.

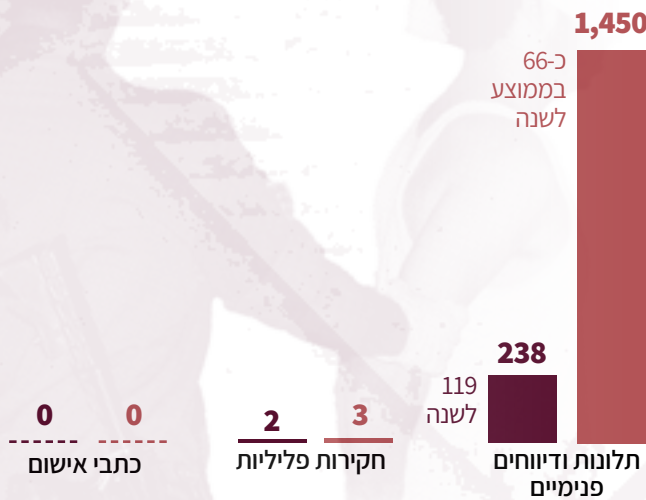
הפער החריף בין היקף המקרים והחקירות לתוצאותיהן בפועל מצביע על הימנעות עקבית מהעמדה לדין במקרי עינויים ומוות של עצורים בישראל.

מחקר נציבות האו"ם לזכויות האדם תיעד 94 מקרי מוות של פלסטינים במשמורת ישראל במהלך המלחמה. נתוני הרשויות מאוגוסט 2024 דיווחו כבר אז על עשרות מקרי מוות במשמורתן, וחקירות פליליות בעניינם, אך אלה לא הניבו כל כתב אישום. מאות עדויות ותלונות על

מות כלואים במשמורת
מחקר או"ם OHCHR
נכון לאוגוסט 2025



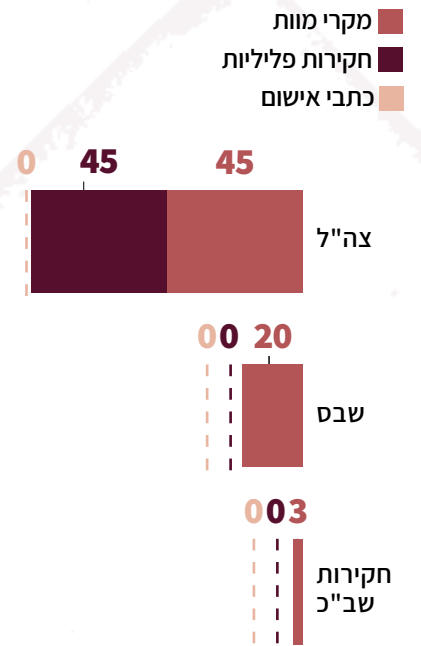
עינויים בחקירות שב"כ ■ 2022-2001 ■ 2024-2023



בשנים אלה לא הוגש כל כתב אישום בנוגע לתלונות הנחקרים בשב"כ. לפי נתוני המבט"ן, בשנים 2023-2024 מתו לפחות שלושה עצורים תוך-כדי חקירות שב"כ – נקודת שפל אנושית ומקצועית שלא נודעה זמן רב.

בשב"כ: בשנים 2023-2024 כמעט הוכפל הממוצע השנתי של תלונות נחקרים בשב"כ. בשנים אלה המליץ המבט"ן על פתיחה בשתי חקירות פליליות בגין בדיקותיו - מעט ביחס למספר הפניות, ועדיין שיעור גבוה בהרבה מבעשרים השנים שקדמו לכך. אולם, גם

מקרי מוות: דיווחי רשויות
לשנים 2023-2024



המלצות

- ✳ על מדינת ישראל לעקור את נורמות העינויים: לחוקק חוק נגד עינויים, לתעד את הנעשה בכל מתקני הכליאה ולהעמיד לדין את המבצעים עינויים מכחה ואת האחראים למדיניות זו.
- ✳ יש לבטל את הסדרי המעצר של עצורים מעזה תחת "חוק הלב-חיים", לסגור לאתר את מתקני המעצר הצבאיים, ולוודא שכלל העצורים בישראל מוחזקים בתנאים אנושיים ובטוחים.
- ✳ על בתי המשפט בישראל לדחות את "הגנת הצורך", ולעמוד על כך שכל מוות במשמורת או חשד לעינויים ייחקר בחקירה עצמאית וגלויה.
- ✳ על הקהילה הבינלאומית לוודא שמדינת ישראל עומדת בכל מחויבותיה לפי המשפט הבינלאומי, כולל חקיקת חוק נגד עינויים והעמדה לדין של האחראים.

לתמוך בפעילות הוועד נגד עינויים, ובכך לאפשר לנו להמשיך ולהיאבק כנגד עינויים בישראל.



THE COMMITTEE AGAINST TORTURE
اللجنة لمناهضة التعذيب